

**OBRAZLOŽENJE MAKROEKONOMSKIH POKAZATELJA
U PRVOM POLUGODIŠTU 2012. GODINE**

MAKROEKONOMSKA KRETANJA U 2012. GODINI

U prvom tromjesečju 2012. godine bruto domaći proizvod je zabilježio realno međugodišnje smanjenje od 1,3%. Sve komponente s rashodne strane BDP-a, izuzev izvoza i uvoza roba i usluga, zabilježile su smanjenje u usporedbi s prvim tromjesečjem 2011. Dosad objavljeni visokofrekventni pokazatelji za drugo tromjesečje 2012. godine ukazuju na nastavak nepovoljnih kretanja. Industrijska proizvodnja smanjena je 6,7% na međugodišnjoj razini u drugom tromjesečju 2012., promet od trgovine na malo realno je smanjen 5,6%, dok je broj turističkih noćenja povećan 3,4%. Robni izvoz zabilježio je u drugom tromjesečju smanjenje od 8,5% na međugodišnjoj razini, dok je robni uvoz smanjen 1,1%. Građevinski radovi ostvarili su u travnju i svibnju 2012. godine međugodišnje smanjenje od 8,9%.

Tablica 1. Osnovni makroekonomski pokazatelji Republike Hrvatske

	I 2012	II 2012	III 2012	IV 2012	V 2012	VI 2012
Bruto domaći proizvod, % godišnja promjena, prvo tromjesečje	-	-	-1,3	-	-	-
Indeks potrošačkih cijena, % godišnja promjena	1,2	1,3	2,0	2,6	3,9	3,8
Industrijska proizvodnja, % godišnja promjena	-3,4	-2,7	-9,3	-9,4	-3,8	-6,9
Trgovina na malo, % godišnja promjena (realno)	1,9	1,1	-1,1	-7,3	-4,4	-5,1
Indeks građevinskih radova, % godišnja promjena	-5,7	-17,4	-12,5	-10,0	-7,9	-
Broj noćenja turista, % godišnja promjena	12,8	-3,5	20,0	-1,5	24,2	-2,5
Stopa registrirane nezaposlenosti, %	19,6	20,1	20,0	19,1	18,0	17,3
Broj registriranih nezaposlenih	334.351	342.951	339.882	323.722	306.056	294.877
Broj zaposlenih	1.371.040	1.363.155	1.363.405	1.374.342	1.389.607	1.405.410
Prosječan tečaj HRK/EUR	7,55	7,58	7,54	7,49	7,53	7,55
Prosječan tečaj HRK/USD	5,85	5,73	5,71	5,69	5,87	6,03
Izvoz roba, % godišnja promjena	4,4	-9,9	20,0	-19,8	6,6	-10,2
Uvoz roba, % godišnja promjena	12,5	-0,6	2,7	-1,6	-1,7	0,3
Inozemni dug, milijuni EUR, kraj razdoblja	45.726	45.777	45.893	47.414	-	-
Međunarodne pričuve HNB, milijuni EUR, kraj razdoblja	10.917	11.411	11.340	12.462	12.106	11.635
Ukupni krediti, % godišnja promjena	6,8	6,9	4,2	4,1	2,2	2,5

Izvor: Državni zavod za statistiku, Hrvatska narodna banka

1. Realni sektor

Bruto domaći proizvod

U prvom tromjesečju 2012. godine bruto domaći proizvod je zabilježio realno međugodišnje smanjenje od 1,3%. Nominalni bruto domaći proizvod iznosio je 75.716 milijuna kuna te je bio 0,1% manji u usporedbi s prvim tromjesečjem 2011. godine. Međugodišnji rast deflatora bruto domaćeg proizvoda iznosio je 1,1% u prvom tromjesečju 2012.

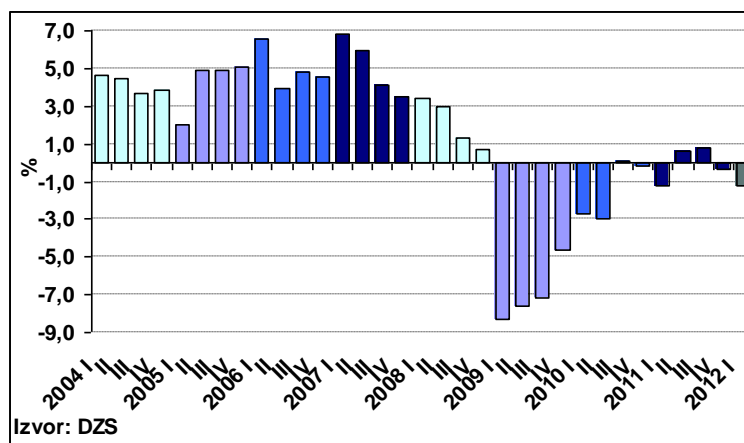
Sve komponente s rashodne strane bruto domaćeg proizvoda, izuzev izvoza i uvoza roba i usluga, zabilježile su smanjenje u usporedbi s prvim tromjesečjem 2011. Najveće realno međugodišnje smanjenje ostvarile su bruto investicije u fiksni kapital (-2,8%), a slijedi državna potrošnja (-1,5%), potrošnja neprofitnih ustanova koje služe kućanstvima (-0,5%) te potrošnja kućanstava (-0,3%). Izvoz roba i usluga zabilježio je realni međugodišnji rast od 2,4%, a uvoz roba i usluga rast od 1,1%.

U prvom tromjesečju 2012. godine nastavljen je trend negativnog doprinosa domaće potražnje promjeni bruto domaćeg proizvoda te pozitivnog doprinosa neto inozemne potražnje. Najveći doprinos smanjenju domaće potražnje došao je od bruto investicija u fiksni kapital (-0,5 postotnih bodova), a zatim od državne potrošnje (-0,3 postotna boda) i potrošnje kućanstava (-0,2 postotna boda), dok je doprinos neprofitnih ustanova koje služe kućanstvima bio neutralan. Promjena zaliha, koja uključuje statističku diskrepanciju, također je negativno

pridonijela promjeni bruto domaćeg proizvoda, s -0,5 postotnih bodova. Pozitivan doprinos neto inozemne potražnje promjeni bruto domaćeg proizvoda iznosio je 0,3 postotna boda, što je proizašlo iz pozitivnog doprinosa izvoza (+0,8 postotnih bodova) i negativnog doprinosa uvoza roba i usluga (-0,5 postotnih bodova).

Obračun bruto domaćeg proizvoda s proizvodne strane pokazuje da je realno međugodišnje smanjenje bruto dodane vrijednosti iznosilo 2,0% u prvom tromjesečju 2012. godine, čemu je najviše pridonijelo međugodišnje smanjenje bruto dodane vrijednosti u građevinarstvu (-12,1%) i industriji (-6,0%).

Grafikon 1. Realna međugodišnja promjena bruto domaćeg proizvoda

Industrijska proizvodnja

Industrijska proizvodnja zabilježila je međugodišnje smanjenje od 6,0% u prvih šest mjeseci 2012. godine. Promatrano prema glavnim industrijskim grupacijama, najveći doprinos međugodišnjem smanjenju industrijske proizvodnje u prvih šest mjeseci 2012. godine došao je od proizvodnje intermedijarnih proizvoda, koja je smanjena 11,1%, te proizvodnje energije (smanjenje od 8,5%). Proizvodnja kapitalnih proizvoda je smanjena 5,0% u prvih šest mjeseci 2012. godine, proizvodnja netrajnih proizvoda za široku potrošnju 1,6%, a proizvodnja trajnih proizvoda za široku potrošnju 2,7%. Promatrano prema djelatnostima, rudarstvo i vađenje je smanjeno 14,6% na međugodišnjoj razini u prvih šest mjeseci 2012. godine, dok je opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija zabilježila pad od 6,3%. Prerađivačka industrija, djelatnost koja ima najveći udio u ukupnoj industrijskoj proizvodnji (80,04%) smanjena je 5,5% na međugodišnjoj razini u prvih šest mjeseci 2012. godine. Najveći doprinos smanjenju prerađivačke industrije u prvih šest mjeseci 2012. došao je od proizvodnje strojeva i uređaja, koja je zabilježila međugodišnje smanjenje od 29,2%, proizvodnje ostalih nemetalnih mineralnih proizvoda (-11,9%), proizvodnje gotovih metalnih proizvoda, osim strojeva i opreme (-6,1%) te prerade drva i proizvoda od drva i pluta, osim namještaja; proizvodnje proizvoda od slame i pletarskih materijala (-12,4%). Najveći doprinos u smjeru povećanja prerađivačke industrije došao je od proizvodnje ostalih prijevoznih sredstava koja je zabilježila međugodišnji rast od 7,1%.

Trgovina na malo

Promet od trgovine na malo nominalno je smanjen 0,2%, a realno 2,8% u prvih šest mjeseci 2012. godine. Promatrajući nominalni promet od trgovine na malo po trgovačkim strukama, najznačajniji doprinos međugodišnjem smanjenju trgovine u prvih šest mjeseci 2012. godine došao je od motornih vozila (međugodišnje smanjenje od 17,4%) te ostale trgovine na malo u specijaliziranim prodavaonicama (-8,5%).

Turizam

Ukupan broj dolazaka turista povećan je na međugodišnjoj razini 4,6%, dok je ukupan broj noćenja povećan 4,0% u prvih šest mjeseci 2012. godine. Dolasci stranih turista povećani su u prvih šest mjeseci 2012. godine na međugodišnjoj razini 6,6%, a dolasci domaćih turista smanjeni 3,5%, dok su noćenja stranih turista povećana 5,3%, a noćenja domaćih turista smanjena 3,6%.

Zaposlenost i nezaposlenost

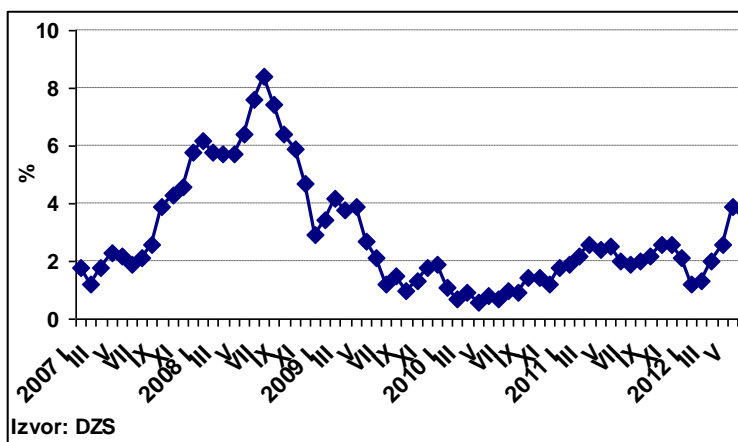
U prvoj polovici 2012. godine nastavljena su nepovoljna kretanja na tržištu rada. Prosječan broj registriranih nezaposlenih osoba povećan je za 7.637 ili 2,4% u prvoj polovici 2012. godine u usporedbi s istim razdobljem 2011. U istom razdoblju broj zaposlenih osoba je smanjen za 27.835 ili 2,0%. Prosječna administrativna stopa nezaposlenosti iznosila je 19,0% u prvoj polovici 2012. godine, što je za 0,7 postotnih bodova više nego u istom razdoblju 2011.

Prema posljednjim podacima Ankete o radnoj snazi, u prvom tromjesečju 2012. godine zabilježena je anketna stopa nezaposlenosti od 16,4%, što je 2,1 postotni bod više u usporedbi s istim razdobljem 2011. Tijekom prvog tromjesečja 2012. godine u radno sposobnoj dobi bilo je 3.738.000 osoba. Od tog broja 44,6% bili su ljudi koji rade ili aktivno traže posao tj. mogu se svrstati u radnu snagu. U odnosu na rezultate ankete iz prvog tromjesečja 2011., broj stanovnika u radno sposobnoj dobi smanjen je za 13.000, dok je kategorija radne snage smanjena za 54.000. Ukupan broj zaposlenih u prvom tromjesečju 2012. godine bio je na razini od 1.394.000, što u odnosu na prvo tromjesečje 2011. čini smanjenje od 82.000, dok je broj nezaposlenih osoba povećan za 27.000 te je iznosio 273.000.

Cijene

U prvih šest mjeseci 2012. godine međugodišnji rast indeksa potrošačkih cijena ubrzan je za 1,7 postotni bod, s 2,1% u prosincu 2011. na 3,8% u lipnju 2012. godine. Najveći doprinos ubrzanju inflacije tijekom prvih šest mjeseci došao je od cijena električne energije, koje su u lipnju povećane za 22,1% u usporedbi s prosincem 2011., zatim od cijena plina (rast od 28,4%), cijena prehrane (rast od 2,7%) te cijena goriva i maziva za osobna vozila (+4,8%). Najveći utjecaj na ublažavanje rasta potrošačkih cijena u lipnju 2012. u usporedbi s prosincem 2011. godine imale su cijene odjeće, koje su u spomenutom razdoblju smanjene 6,7%. Prosječna inflacija je iznosila 2,5% u prvoj polovici 2012. godine.

Grafikon 2. Indeks potrošačkih cijena, godišnja stopa promjene

2. Financijski sektor

Monetarna kretanja

Novčana masa M1 iznosila je 51,5 milijardi kuna krajem lipnja 2012. godine te je bila za 1,4 milijarde kuna manja u usporedbi s prosincem 2011. Smanjenje novčane mase proizašlo je iz smanjenja depozitnog novca, dok je gotov novac izvan banaka povećan. Na međugodišnjoj razini novčana masa je u lipnju zabilježila smanjenje od 1,3 milijarde kuna ili 2,4%, što je također posljedica smanjenja depozitnog novca.

Ukupni depoziti kod poslovnih banaka iznosili su 186,5 milijardi kuna krajem lipnja 2012. te su povećani za 0,4 milijarde kuna u usporedbi s krajem 2011. godine. Rast ukupnih depozita u prvoj polovici 2012. godine posljedica je povećanja kunskih depozita, dok su devizni depoziti smanjeni. Najveći doprinos povećanju kunskih depozita u prvih šest mjeseci došao je od povećanja depozita ostalih bankarskih institucija, dok je smanjenju deviznih depozita najviše pridonijelo smanjenje depozita trgovačkih društava. Na međugodišnjoj razini ukupni depoziti zabilježili su porast od 8,0 milijardi kuna ili 4,5% u lipnju, pri čemu je godišnja stopa rasta deviznih depozita iznosila 2,9%, dok su kunski depoziti povećani 10,3%.

Najširi monetarni agregat M4, ukupna likvidna sredstva, iznosila su 240,0 milijardi kuna krajem lipnja 2012. što je smanjenje od 1,1 milijardu kuna u usporedbi s krajem 2011. godine. Vidljivo je da je smanjenje ukupnih likvidnih sredstava u prvoj polovici godine prvenstveno posljedica smanjenja novčane mase. Na međugodišnjoj razini ukupna likvidna sredstva su u lipnju ostvarila rast od 7,5 milijardi kuna ili 3,2%, čemu je najviše pridonijelo povećanje deviznih, a zatim i kunskih depozita.

Ukupni krediti poslovnih banaka zabilježili su međugodišnji rast od 2,5% u lipnju 2012. godine, što predstavlja usporavanje od 3,6 postotnih bodova u odnosu na kraj 2011. godine. Krediti stanovništvu zabilježili su u lipnju međugodišnju stagnaciju, usporivši tako svoj rast za 0,9 postotnih bodova u usporedbi s krajem 2011. godine. Međugodišnji rast stambenih kredita, koji imaju udio od 46,5% u ukupnim kreditima stanovništvu, usporen je u lipnju na 1,1%, dok su krediti stanovništvu isključujući stambene kredite zabilježili međugodišnje smanjenje od 0,9%. Međugodišnji rast kredita poduzećima iznosio je u lipnju 0,4%, što ukazuje na usporavanje od 9,5 postotnih bodova u odnosu na kraj 2011. godine. Krediti poslovnih banaka središnjoj državi povećani su u lipnju 18,6% na međugodišnjoj razini.

3. Međunarodni sektor

Devizni tečaj

Prosječni tečaj kune prema euru povećan je sa 7,39 kuna za euro u prvoj polovici 2011. godine na 7,54 kuna za euro u prvoj polovici 2012. godine, što predstavlja deprecijaciju kune prema euru od 2,0%. Ukoliko se promatra tečaj na kraju razdoblja, tečaj kune prema euru povećan je sa 7,37 kuna za euro krajem lipnja 2011. na 7,51 kuna za euro krajem lipnja 2012. godine te je tako kuna deprecirala za 1,8%. Tečaj kune prema američkom dolaru iznosio je 5,97 kuna za dolar krajem lipnja 2012. godine, dok je prosječni tečaj u prvoj polovici 2012. godine iznosio 5,81 kuna za dolar, čime je kuna prema dolaru deprecirala za 10,2% u odnosu na prvu polovicu 2011. Kako bi spriječila deprecijacijske pritiske na domaću valutu, Hrvatska narodna banka je u prvoj polovici 2012. godine intervenirala četiri puta na deviznom tržištu prodajući eure poslovnim bankama, u ukupnom iznosu od 724,4 milijuna eura.

Robna razmjena

U prvih šest mjeseci 2012. godine robni izvoz je zabilježio međugodišnje smanjenje od 2,3%, dok je robni uvoz povećan 1,4%. Ukoliko se iz robnog izvoza i uvoza isključi kategorija ostalih prijevoznih sredstava, robni izvoz je u prvih šest mjeseci 2012. godine na međugodišnjoj razini povećan 3,6%, dok je uvoz povećan 0,4%. Pokrivenost robnog uvoza robnim izvozom iznosila je 56,2% u prvih šest mjeseci 2012. godine, što ukazuje na smanjenje od 2,1 postotni bod u usporedbi s istim razdobljem 2011. godine.

Promatrajući robnu razmjenu prema djelatnostima, najveći doprinos smanjenju izvoza tijekom prvih šest mjeseci 2012. godine došao je od proizvodnje ostalih prijevoznih sredstava, čiji je izvoz smanjen za 46,8% u usporedbi s istim razdobljem 2011., zatim od proizvodnje kemikalija i kemijskih proizvoda (međugodišnje smanjenje izvoza od 23,5%) te proizvodnje koksa i rafiniranih naftnih proizvoda (-9,7%). Kategorije koje su u prvih šest mjeseci 2012. godine najviše doprinijele povećanju robnog uvoza bile su proizvodnja koksa i rafiniranih naftnih proizvoda (međugodišnji rast uvoza od 21,6%), opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija (+50,3%) te proizvodnja ostalih prijevoznih sredstava (+42,1%).

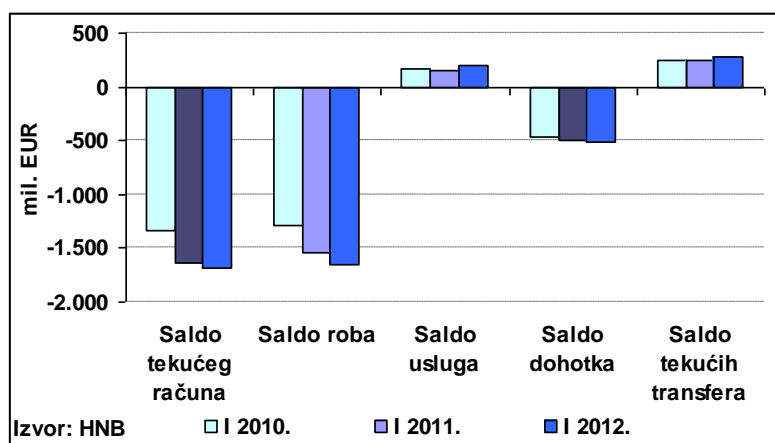
Promatrajući strukturu robnog izvoza prema zemljama, najveći udio u ukupnom hrvatskom robnom izvozu u prvih šest mjeseci 2012. godine imale su Italija (15,0%), BiH (12,0%), Njemačka (10,9%), Slovenija (8,3%) i Austrija (7,4%). Promatrajući izvoz u navedene zemlje u usporedbi s prvih šest mjeseci 2011. godine, porastao je robni izvoz u Austriju (30,9%) i Njemačku (4,0%), izvoz u BiH je stagnirao na razini iz istog razdoblja prošle godine (0,0%), dok je smanjen izvoz u Italiju (-14,1%) i Sloveniju (-2,1%). Ukoliko se promatra robna razmjena izražena u eurima, robni izvoz je u prvih šest mjeseci 2012. godine zabilježio međugodišnje smanjenje od 4,2%, dok je robni uvoz smanjen 0,5%.

Bilanca plaćanja

Deficit tekućeg računa bilance plaćanja iznosio je 1,7 milijardi eura u prvom tromjesečju 2012. godine, što predstavlja porast od 60 milijuna eura ili 3,7% u usporedbi s prvim tromjesečjem 2011. Deficit tekućeg računa izražen u postotku BDP-a (izračunat kao zbroj tekućeg i prethodna tri tromjesečja) iznosio je u prvom tromjesečju 1,1%. Najveći doprinos povećanju deficita došao je od povećanja negativnog salda na računu roba, koji je iznosio 1,6 milijardi eura te je u odnosu na prvo tromjesečje 2011. povećan za 108 milijuna eura ili 7,0%. Ovakvo ostvarenje posljedica je međugodišnjeg pada prihoda od roba (-1,3%) te rasta rashoda (2,1%) u prvom tromjesečju. Na računu usluga zabilježen je suficit od 197 milijuna eura, što je porast od 25,7% na međugodišnjoj razini. Deficit na računu dohotka iznosio je u prvom tromjesečju 520 milijuna eura te je povećan na međugodišnjoj razini za 20 milijuna eura ili 4,1%. Pozitivan saldo tekućih transfera iznosio je 278 milijuna eura te je na međugodišnjoj razini povećan za 28 milijuna eura ili 11,4%. Pokrivenost uvoza roba i usluga izvozom roba i usluga godine bila je na razini od 67,6% u prvom tromjesečju 2012. godine.

Deficit tekućeg računa u prvom tromjesečju 2012. godine bio je najvećim dijelom financiran ostalim ulaganjima koja su neto iznosila 901 milijun eura te su u odnosu na isto razdoblje 2011. godine smanjena 49,7%. Na računu portfeljnih ulaganja zabilježen neto priljev sredstava u iznosu od 397 milijuna eura, a na računu izravnih ulaganja neto priljev od 199 milijuna eura. Opisana kretanja na financijskom i tekućem računu bilance plaćanja dovela su do povećanja međunarodnih pričuva za 223 milijuna eura. Neto pogreške i propusti bile su na razini od 429 milijuna eura u prvom tromjesečju 2012. godine.

Grafikon 3. Tekući račun bilance plaćanja

Inozemni dug

Prema posljednjim raspoloživim podacima, ukupni inozemni dug iznosio je 47,4 milijarde eura krajem travnja 2012. godine te je na međugodišnjoj razini povećan za 188 milijuna eura ili 0,4%. U prva četiri mjeseca 2012. godine inozemni dug je zabilježio porast od 1,7 milijardi eura. Najveći doprinos porastu inozemnog duga tijekom prva četiri mjeseca ove godine došao je od države, čiji je inozemni dug povećan za 1,5 milijardi eura. Inozemni dug banaka povećan je za 126 milijuna eura tijekom prva četiri mjeseca 2012. te dug ostalih sektora za 111 milijuna eura, dok je dug vlasnički povezanih poduzeća putem inozemnih izravnih ulaganja smanjen za 98 milijuna eura. Promatrajući strukturu inozemnog duga, udio inozemnog duga države u ukupnom inozemnom dugu povećan je s 14,6% u travnju 2011. na 18,0% u travnju 2012. godine, a udio inozemnog duga banaka s 24,4% na 24,8% ukupnog inozemnog duga. S druge strane, inozemni dug ostalih domaćih sektora je smanjen s 44,6% u travnju 2011. na 42,8% u travnju 2012. godine, dok je inozemni dug temeljem inozemnih izravnih ulaganja u istom razdoblju zabilježio smanjenje s 16,5% na 14,4% ukupnog inozemnog duga.